

Rättvisemärkt läsande!

Seminarium Bok- och Biblioteksmässan fredag 28/9-2007

2006 saknar 500 000 elever ett fungerande skolbibliotek! (SBC 2007)

Detta seminarium arrangerades av Nationella skolbiblioteksgruppen. Minnesforskaren vid KI Torkel Klingberg, professorn i utbildningsvetenskap i Uppsala Caroline Liberg, skolbibliotekarien i Älmhult Kersti Palmberg och statssekreteraren Bertil Östberg medverkade. Madeleine Hjort (ordf. Nat. Skolbiblioteksgruppen) modererade.

Läsning är något man övar och utvecklar hela livet.

The fourth grade slump – tappar en massa elever i fyran.

I Sverige ses läsinläring som något som sker de tre första skolåren, anser Madeleine Hjort. Där har Sverige en annan tradition än många andra länder.

Madeleine menar också att lärare i Sverige dessutom saknar den kompetens som krävs. Det beror på att det saknas traditioner i lärarutbildningen. I Sverige saknas överhuvudtaget traditioner omkring läsinläring, säger Madeleine.

Många är de elever idag som inte får tillräckligt med läsvana och inte automatiserar läsandet och får flyt. Läsförståelsearbetet är mycket eftersatt. I lärarlyftet ska man satsa på detta.

Knappt 7 av 10 skolor hade eget skolbibliotek (DIK 2005).

Kerstin Palmberg pratade om hur viktigt det är att hon jobbar heltid och har ett gott samarbete med klassföreståndarna. Hon träffar föräldrar varje dag. Att öva upp barnens läsning ligger på flera plan – läraren, föräldrarna och biblioteket.

Kersti får frågan hur hon stödjer sina elever i skolarbetet. Kersti berättar att viktiga faktorer för att lyckas som skolbibliotekarie är bl.a. att tjänsten är heltidsförlagd, att möten med elever, lärare och föräldrar sker. Att skolbibliotekarien får ägna sig åt egen läsning är också viktigt.

Att möta varje elev utifrån dess behov är väsentligt och varje klasslärare introducerar Kersti inför klassen vid läsårsstart.

Att vara närvarande som skolbibliotekarie är A och O, säger Kersti. Att kunna erbjuda lugn och ro är också viktigt.

Kersti finns som en resurs. Hon blir kontaktad vid behov. Kersti trycker också på hur viktigt det är att lära sig texter som passar respektive elev. Det om något ger resultat!

På 7 av 10 skolor ser aldrig eleverna skynten av en skolbibliotekarie (DIK 2005)

Bertil Östberg sade att regeringen ser över skollagen, men man detaljstyr inte skolan. Man bestämmer lokalt hur mycket skolbibliotek man ska ha. (Egen anm. Jämför med rapporten om

Nationell bibliotekspolitik, utg. sep 2007 av Svensk Biblioteksforening. Här är det förvisso bibliotek i allmänhet som granskas, men skolbiblioteken finns med på ett hörn då och då.)

Bertil Östberg menade att det finns en sjunkande trend. Dagens åttondeklassare kan lika mycket som sjundeklassarna för tjugo år sedan. Lärarlyftet handlar om att stärka lärarna. Man ska ha fler kontrollstationer och mäta mer vad eleverna klarar. Östberg menade att det till stor del är skolans misslyckande som leder till den höga ungdomsarbetslösheten i Sverige.

Mellan 1982-2005 minskade läsandet 16-24 år med 18 % (SCB 2007).

Caroline Liberg menade att varje lärare behöver kunskap inte bara om ämnet, utan även om det språk som används i ämnet och hur man lär ut det. Det saknas i dag. Det har fallit bort en metod att prata om elevers prestationer, men det är viktigt att inte gå från tes till antites nu och börja mäta allt. Hon sade också att dagens barn har en bredare läsrepertoar än äldre generationer.

Man läser inte böcker, men chattar, surfar, msnar, smsar etc. Ska vi följa med barnen ut på nätet, eller ska vi erbjuda andra textvärldar – det främmande, det mer komplexa, annat än snuttar? En fascinerande tanke är att om femtio år behöver vi inte kunna läsa, allt sker auditivt. Hur långt kan vi träna den auditiva förmågan? Många skriver än mer i dag, även om det är kortare texter på datorn.

Vad köper bibliotek i Sverige in för böcker 2006? 8 av 10 böcker är deckare! (SBC 2007)

Madeleine Hjort påpekade vikten av musik, bild, skapande etc. Det får inte vara en treämnesskola. Hon sade också att i ett genomestetiserat samhälle som vårt har vi inte satsat tillräckligt på skolans lokaler.

Bertil Östberg höll med om att det finns en risk att det blir ett fokus på just det man testat, och aviserade att regeringen kommer med åtgärder också kring detta.

Caroline Liberg menade att detta med sång och bild etc. för inläring inte får bli instrumentellt. Det krävs att läraren har ett engagemang och kunskap om det som ska läras ut.

Torkel Klingberg menar att ökat brus i form av signaler och störningar försämrar förutsättningarna, särskilt för dem som har sämst arbetsminne.

Högläsning för barn har mycket stor betydelse för den fortsatta språkutvecklingen, samt för den framtida förmågan att ta till sig information (DIK 2005).

Caroline Liberg ansåg att man kan läsa av väldigt mycket genom att stiga in i skolbyggnaden och i klassrummen. Det blir ett annat liv i fräscha, luftiga lokaler. Två olika världar i en halvt ombyggd skola.

Kersti Palmberg sa att det inte får vara för trångt i skolan, man måste få plats.

Bertil Östberg sade att de sjunkande resultaten inte har med lokalfrågorna att göra. Det här är ett långsiktigt arbete som kostar åtskilliga miljarder. Skollokaler är bättre i Stockholm i dag än för tio år sedan, men ändå har resultaten sjunkit.

Caroline Liberg vill se lärare som ger stöd och hjälp till alla elever. Det är både en rättighet och en skyldighet att lära sig läsa.

Kersti Palmberg vill att en skolbibliotekarie ska vara närvarande hela läsdagen, och att mycket bokprat genomförs med eleverna. Gamla texter som inte läraren tänkt på är mycket användbara. Skolbiblioteket behöver ha äldre texter av det slaget som fungerar.

Det är viktigt att skolbibliotekarien bygger ett förtroende gentemot eleverna, säger Kersti.

Hon får vidare frågan om hon inte redan nu är en resurs, när lärare inte hinner med?
Kersti svarar att det är hon, om tid finns.

Kersti avslutar med orden: Jag vill att alla ska ha tillgång till ett skolbibliotek hela dagen!
Jag vill också att skolbiblioteken ska vara bemannade med skolbibliotekarier som läser mycket!

I endast 1 av 4 skolor är en skolbibliotekarie närvarande 1 tim/dag (DIK 2005).

Torkel Klingberg vill ha en mer vetenskaplig bas för hur vi arbetar med skolan, och inte tillfälliga modeflugor.

Bertil Östberg gav oss regeringens program för hur man ska stärka läsandet.

Madeleine Hjort avslutade seminariet med att säga:

Jag vill ha skolbiblioteken inskrivna i skollagen och att Skolverket ska ha i uppgift att göra översyner av det.

/Peter Gustavsson, Kulturförvaltningen, Uppsala kommun
& Fredrik Ernerot, Skolbibliotek Väst (www.skolbibliotek.se)